

Sygn. akt I ACa 586/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Sędziowie:	SA Wiesława Kaźmierska (spr.) SA Agnieszka Sołtyka
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2012 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w G. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 14 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 255/12

I. zmienia zaskarżony wyrok i powództwo oddala,

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej

Skarbu Państwa w W.kwotę 315 (trzysta piętnaście) złotych tytułem kosztów postępowania za obie instancje.

A. Sołtyka E. Buczkowska-Żuk W. Kaźmierska

Sygn. akt I ACa 586/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 14 czerwca 2012r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim **zasądził na rzecz powoda J. K. od pozwanego Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w G. W.** kwotę 622 zł, wraz z odsetkami liczonymi od kwoty 425 zł od 4 sierpnia 2011r. i zasądził koszty postępowania , tytułem żadanego przez powoda – na podstawie art.417 (1) par.2 kodeksu cywilnego w zw. z art. 424(1b) k.p.c. - odszkodowania za wydanie przez tenże Sąd Okręgowy 13 stycznia 2012 roku prawomocnego postanowienia odrzucającego pozew powoda z uwagi

na niedopuszczalność drogi sądowej, a którym powód domagał się zwrotu niesłusznie pobranej opłaty za wydanie pierwszej karty pojazdu, który wcześniej nabył na terenie Unii Europejskiej.

Wyrokując, Sąd pierwszej instancji ustalił, że 20.07.2004r. Wydział Komunikacji Starostwa Powiatowego w S., wydał powodowi kartę pojazdu, który powód uprzednio nabył na terenie Unii Europejskiej. Za tę pierwszą kartę – po wezwaniu przez Powiat- powód uiścił 500 złotych, zgodnie z par.1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 28.07.2003r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu.

Pismem z 22 lipca 2011r. powód - mając na uwadze wejście Polski do Unii i pierwszeństwo w stosowaniu prawa unijnego przed krajowym - wezwał pozwanego, do zapłaty w terminie 7 dni, kwoty 425 złotych, tytułem zwrotu nadpłaty za pobraną kartę, która to kwota stanowiła różnicę pomiędzy opłatą pobraną przez pozwanego a rzeczywistym kosztem wydania karty pojazdu, Ustalił Sąd I instancji, że termin zapłaty upłynął 03 sierpnia 2011r. i zatem roszczenie stało się wymagalne 04 sierpnia 2011r. Wobec nie uregulowania żądanej kwoty, powód 28 lipca 2011r. złożył do Sądu Rejonowego w S., pozew skierowany przeciwko Powiatowi (...) o zapłatę kwoty 425 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami od 04 sierpnia 2011r., Pozew ten został odrzucony postanowieniem Sądu Rejonowego w S. na podstawie art.199 par. 1 pkt. kpc uznającym niedopuszczalność drogi sądowej w sprawie dotyczącej zwrotu należności z tytułu opłaty za kartę pojazdu, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp., postanowieniem z 13 stycznia 2012 r. jako Sąd drugiej instancji oddalił zażalenie powoda na postanowienie o odrzuceniu pozwu Ustalił Sąd pierwszej instancji, że w postępowaniu przez sądami obu instancji powód poniósł koszty procesu, a mianowicie 30 zł za pozew, 30 zł za zażalenie, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 120 zł koszty zastępstwa procesowego za obie instancje.

Po dokonaniu takich ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził na wstępie, że skoro w postępowaniu, jak toczony przez powoda przed wskazanymi sądami obu instancji, skarga o stwierdzenie niegodności z prawem nie przysługuje, a powód żądał odszkodowania na podstawie art.417(1) par.2 kc w zw. z art. 424(1b) kc zatem została otwarta droga do dochodzenia roszczeń z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, bez uprzedniego stwierdzenia tej niezgodności w postępowaniu ze skargi i w takiej sytuacji był on uprawniony – na podstawie art.17 ust.4(4) kpc w zw. z art.424 (1b) kpc, w zw. z art.417(1) kpc do badania czy orzeczenie wydane przez pozwanego było niezgodne z prawem, czy faktycznie powód doznał szkody w wyniku wydania tego orzeczenia i czy gdyby nie odrzucenie pozwu, to prowadzone postępowanie zakończyłoby się dla powoda satysfakcjonującym rozstrzygnięciem.

Na kanwie tak dokonanych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że postanowienie Sądu Okręgowego Gorzowie Wlkp. z 13 stycznia 2012r. (oddalające zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w S. z 5grudnia 2011r.w przedmiocie odrzucenia pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej w sprawie o zwrot nienależnie pobranego świadczenia za wydanie karty pojazdu przez organ jednostki samorządowej) zostało wydane wbrew przyjętym standardom rozstrzygnięć, w wyniku błędnej wykładni przepisów i jest zatem ono niezgodne z prawem. Sąd Najwyższy bowiem w uchwale z 16 maja 2006r. (IICZP 35/07)wypowiedział się w przedmiocie dopuszczalności drogi sądowej do dochodzenia roszczeń o zapłatę, których podstawę stanowi nienależne pobranie opłaty za wydanie karty pojazdu, określone w par.1 ust.1 rozporządzenia Ministra Infrastrukturyz28.07.2003roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, a stanowisko to zostało ugruntowane prze Sąd Najwyższe w uchwale z 6 czerwca 2012 roku - IICZP 24/12. w której Sad Najwyższy sprecyzował, że dopuszczalność drogi sądowej w tego rodzaju sprawach zachodzi co do spraw przed wejściem w życie ustawy z finansach publicznych tj. przed dniem 1 stycznia 2010r. Ustawa ta przewiduje bowiem możliwość dochodzenia roszczeń o zwrot nadpłat za kartę pojazdu przed sądami administracyjnymi, zgodnie z jej art.67 w zw. z art.60. Jednakże w myśl zasady, iż prawo nie działa wstecz należy przyjąć, że ustawa dotyczy roszczeń powstałych po dniu jej wejścia w życie. Z powyższego wynika, że stanowisko Sądu Najwyższego w przedmiocie dopuszczalności drogi sądowej, co do roszczeń powstałych przed dniem wejścia życie ustawy o finansach publicznych było i jest jednolite. W kontekście zatem w/w uchwały pozwany winien był uznać dopuszczalność drogi dla roszczenia dochodzonego przez powoda.

Co do szkody – a właściwie jej wysokości - Sąd pierwszej instancji stwierdził, że równa się ona kosztom ustalonym w ustaleniach faktycznych, czyli łącznie 622 zł i obejmuje ona kwotę 425 złotych stanowiącą różnicę pomiędzy

pobraną sumą pieniężną a kosztami faktycznymi związanymi z wystawieniem karty oraz z kosztów poniesionych przez powoda w postępowaniu przed sądami obu instancji. Sąd stwierdził, że kwota pobrana przez organy Powiatu (...) na podstawie rozporządzenia z 28 lipca 2003r. wyżej cyt. w sprawie wysokości opłat było kwotą pobraną bezprawnie, gdyż bezprawność ta polegała także na naruszeniu art.90 a capit.1 Traktatu Wspólnot Europejskich w zw. z art.91 ust.1 i ust.3 Konstytucji poprzez nieuwzględnienie zasady pierwszeństwa prawa Wspólnotowego, a co stwierdził za wyrokiem Sądu Najwyższego z 25 sierpnia 2011r. IICNP 11/11, Konkludując stwierdził, że powyższe wskazuje na zasadność roszczenia powoda przed Sądem Rejonowym w sprawie IC 238/11 i gdyby nie fakt wydania orzeczenia o prawomocnym odrzuceniu pozwu powód wygrałby proces oraz otrzymałby zwrot poniesionych przez niego kosztów procesu w kwocie 197zł. Jako podstawę zasadzenia odsetek Sąd podał art. 455 kc i art.581kc

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną zarzucając wyrok naruszenie prawa materialnego tj. art.417 par.1 k.c. w zw. z art.417(1) par.2 k.c. w zw. z art.424 (1b) k.p.c. oraz art.417 par.1 k.c w zw. z art.361 par.2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że wydanie przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. prawomocnego orzeczenia z 13 stycznia 2012r. stanowiło „niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu władzy publicznej w rozumieniu art.417 par.1 kc i stanowi wyrządzenie szkody powodowi w rozumieniu tego ostatniego przepisu, a także naruszenie art.455 k.c. poprzez przyjęcie, że Skarb Państwa został 4 sierpnia 2011r. skutecznie wezwany do zadośćuczynienia roszczeniu strony powodowej. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na tę apelację, powód wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje ;

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości, nie są kwestionowane w apelacji (poza odnoszącym się do wezwania rzekomo strony pozwanej o zwrot nadpłaty za wydaną kartę, a co pozostaje w sprzeczności z rzeczywistością, bowiem wezwanie to było skierowane do dłużnika czyli organu samorządowego, który pobrał należność) i zostały w pełni zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny, który przyjął je za podstawę własnego rozstrzygnięcia dochodząc do przekonania, że w okolicznościach sporu doszło do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów art.417 kc w zw. z art.417(1) par.2 kodeksu cywilnego.

Po niekwestionowanym już na tym etapie postępowania przez strony, a i zgodnym z brzmieniem art.424 (1b) kodeksu postępowania cywilnego stanowisku, że dochodzone przez powoda roszczenie odszkodowawcze od Skarbu Państwa z uwagi na wydanie niezgodnego z prawem- w ocenie powoda- orzeczenia sądu nie musi być dla swojego bytu poprzedzone tzw. prejudykatem tj. orzeczeniem stwierdzającym ową niezgodność, kwestią sporna pozostaje, czy prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z 13 stycznia 2012r. oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające pozew o zwrot nadpłaty za wydanie karty pojazdu – jest orzeczeniem niezgodnym z prawem. Przesądzenie bowiem tej kwestii dopiero otwiera drogę do badania czy – w sytuacji, gdyby doszło do stwierdzenia, że jest ono niegodne z prawem- wystąpiła w związku z tym po stronie powoda szkoda i w jakiej wysokości.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zapatrywania Sądu pierwszej instancji, że postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z 13 stycznia 2012r. jest oczywiście niezgodne z prawem.

Poza dowodzeniem pozostaje, że uchwała Sadu Najwyższego z 6 czerwca 2012 roku (sygn. akt III Czp 24/12), w której Sąd Najwyższy wskazuje dopuszczalność drogi sądowej w sprawach o zwrot nienależnych opłat za wydanie karty pojazdu, pobranych na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 28 lipca 2003r, w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu przed wejściem w życie 1 stycznia 2010 roku ustawy o finansach publicznych (Dz.Ust. nr 157, poz.1240 ze zm.) jest rozstrzygnięciem późniejszym od postanowień Sądów obu instancji w przedmiocie odrzucenia pozwu powoda z uwagi na brak drogi sądowej o zwrot takiej właśnie opłaty. Okoliczność ta – z jednej strony- czyni rozważania Sądu pierwszej odnoszące się do ustalenia bezprawności odrzucenia pozwu na kanwie tejże uchwały nie do

końca adekwatnymi do spornej kwestii procesu, a z drugiej – wskazuje na trafność argumentacji apelującego Skarbu Państwa, że samo podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy dowodzi, że kwestia dopuszczalności drogi sądowej przy dochodzeniu zwrotu pobranej nadpłaty za wydanie karty pojazdu (w okolicznościach faktycznych, jak w sporze) nie była oczywista, a różnie interpretowane przez sądy przepisy wymagały pogłębionej analizy przepisów odnoszących się do tego zagadnienia. Nie mogło również umknąć uwadze, że postanowienie Sadu Okręgowego z 13 stycznia 2012 roku i omawiana uchwała zapadły w różnym stanie prawnym (niż np. uchwała na która powołuje się także Sąd Okręgowy), bowiem uchwała była podjęta już po wejściu w życie 1 stycznia 2010r. ustawy o finansach publicznych, która między innymi regulowała te opłaty, ale także – co nader słusznie akcentuje apelujący - była po raz pierwszy wyrażonym stanowiskiem Sądu Najwyższego w kwestii dochodzenia zwrotu nadpłaty w innym stanie prawnym niż stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z 16 maja 2007r.(IICZP 35/07), a do której odwoływał się także Sąd pierwszej instancji, jako mającej uzasadniać brak rozbieżności w kwestii dopuszczalności drogi sądowej do dochodzenia zwrotu nadpłaty za wydanie karty rejestracyjnej. Tutaj podkreślić należało błędność stanowiska Sądu Okręgowego, kiedy stwierdza, że już chociażby na gruncie tej ostatnio wskazanej uchwały pozwany Skarb Państwa winien uznać dopuszczalność drogi sądowej w dochodzeniu zwrotu nadpłaty za wydanie karty pojazdu. Wydanie uchwały, przedmiotem której jest rozstrzygnięcie o dopuszczalności drogi sądowej w dochodzeniu tychże roszczeń dowodzi – tak jak przy podejmowaniu przez Sąd Najwyższy każdej uchwały - braku jednolitości orzeczniczej przez organy spory rozstrzygające , czy droga sądowa czy administracyjna jest do tego właściwa. Na poparcie należy wskazać chociażby na stanowisko wielokrotnie wyrażane przez sądy administracyjne, że taką drogą jest właśnie postępowanie na drodze administracyjnej, które uznawało tę nadpłatę za należność publicznoprawną, a za zobowiązanego do jej zwrotu - organ pobierający (tak min uchwała 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 lutego 2008r w spr. I OPS 3/07, OSP, z. 5 z 2008r, poz. 51). Podobne zapatrywanie wydaje się wynikać z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17 stycznia 2006r, w którym Trybunał wywoził, że nadpłata winna być wręcz uznana za należność o charakterze stricte podatkowym, podlegająca zwrotowi w trybie przepisów ordynacji podatkowej(sygn. akt U 6/04 (OTK-A, z. 1 z 2006r, poz. 3). Rozbieżność stanowisk, czy spory tego rodzaju winny rozstrzygać sądy powszechne, czy postępowanie winno toczyć się przed sądami administracyjnymi jest dodatkowym argumentem przeczącym o jednolitości stanowisk w tym względzie, jak też i dowodzi istnienia w tej materii tzw. sporu kompetencyjnego. Powyższe wskazuje na wielość - wbrew pogładowi Sądu pierwszej instancji - i niejednolitość stanowisk organów rozstrzygających tego rodzaju spory co do dopuszczalności drogi sądowej przy dochodzeniu tego rodzaju roszczeń, jak też i na znajdujące zastosowanie w praktyce różne interpretacje i możliwość wyboru jednej z nich. W sytuacji zaś możliwości wyboru jednej z istniejących interpretacji przepisów prawa, chociażby a posteriori okazała się nieprawidłową, nie jest oczywistą obrazą prawa orzeczenie będące konsekwencją takiej wykładni.. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 24 czerwca 2010r. (sygn. akt IV CNP 114/09, LEX nr 603894) niezgodność prawomocnego orzeczenia z prawem może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Na gruncie art. 417 k.c. stwierdzić należy, iż nie można dopatrzeć się bezprawności w zachowaniu polegającym na przyjęciu jednej z wielu – a w odniesieniu do przedmiotu sporu-konkretnie dwóch funkcjonujących w orzecznictwie wykładni odnoszących się do dopuszczalności drogi sądowej przy dochodzeniu nadpłaty za wydanie kart pojazdu.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak jest podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie przepisów art. 417 kc w zw. z art. 417¹ § 2 kc. W całości należało zatem podzielić stanowisko apelującego, zgodnie z którym nie sposób przyjąć, aby postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z 13 stycznia 2012r. (oddalające zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w S. z 5 grudnia 2011 roku o odrzuceniu pozwu) było niezgodne z prawem, w rozumieniu w/w przepisów prawa materialnego oraz art. 424¹ § 1 kpc i art. 424^{1b} kpc. W przeciwieństwie do stanowiska prezentowanego przez Sąd pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny w świetle

już chociażby wyżej przywołanych różnych rozstrzygnięć i sporu kompetencyjnego wyraża pogląd, że kwestionowane przez powodów postanowienie i to w wysokim stopniu, spełniało wszystkie wymagane standardy rzetelnego orzekania.

W okolicznościach uznania braku bezprawności działania Sądu wydającego postanowienie 13 stycznia 2012r., a i zatem braku odpowiedzialności za ewentualną szkodę mającą być następstwem tego rozstrzygnięcia, bezprzedmiotowym było odnoszenie się do wysokości szkody. Niemniej należy wskazać na trafność zarzutu apelującego odnoszącego się także do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 455 kodksu cywilnego skoro pozwany w sprawie nie był dłużnikiem z tytułu roszczenia, podstawę którego stanowiła nadpłata za wydanie karty pojazdu i nie do pozwanego w sporze powód kierował wezwanie do zwrotu tej nadpłaty

W świetle powyższego, uznając apelację pozwanego za w pełni zasadną, Sąd Apelacyjny- na podstawie art.386 par.1 kodeksu postępowania cywilnego -zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił, o czym orzekł, jak w pkt. I sentencji wyroku. O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 98 par.1 i 3 kodeksu postępowania cywilnego i art. 11 ust.3ustawy z 8lipca 2005r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. Ust. Nr 169,poz.1417 z późn. zm.).

W. Kaźmierska E. Buczkowska – Żuk A. Sołtyka